

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

VYBRANÁ TÉMATA

7/2012

PROCES PŘIBLIŽOVÁNÍ REPUBLIKY SRBSKO

Bc. Karel Höfer

duben 2012

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

Obsah

ÚVOD	2
1. POLITICKÝ VÝVOJ A AKTUÁLNÍ POLITICKÁ SITUACE V SRBSKU.....	3
1. 1. Tranzice režimu	3
1. 2. Konflikt v Kosovu	3
1. 3. Ukončení konfliktu.....	3
1. 4. Oddělení Černé Hory	4
1. 5. Ústavní systém	4
1. 6. Výkonná moc	5
1. 7. Zákonodárná moc	6
1. 8. Stranický systém	6
1. 9. Hlavní politické strany	7
1. 10. Srbské vlády	8
1. 11. Srbští prezidenti.....	8
1. 12. Politická štěpení	9
1. 13. Situace v Kosovu.....	10
1. 14. Postoj mezinárodního společenství	10
2. PROCES PŘIBLIŽOVÁNÍ REPUBLIKY SRBSKO K EVROPSKÉ UNII.....	11
2. 1. Zahájení vzájemné spolupráce (2000-2003)	11
2. 2. Označení za potenciálního kandidáta (2003-2004).....	11
2. 3. Podpis Stabilizační a asociační dohody (2004-2008)	12
2. 4. Podání přihlášky na členství (2008-2012).....	12
2. 5. Udělení kandidátského statusu (2012) a nejbližší budoucnost.....	13
2. 6. Postoj ke Kosovu a k Evropské unii.....	13
2. 7. Prezidentské a parlametní volby v květnu 2012.....	14
ZÁVĚR.....	15
PŘÍLOHA Č. 1 – VÝSLEDKY PARLAMENTNÍCH A PREZIDENTSKÝCH VOLEB.....	16
PŘÍLOHA Č. 2 – PROCES ROZŠÍŘOVÁNÍ EVROPSKÉ UNIE	18
PŘÍLOHA Č. 3 – AKTUÁLNÍ STAV ROZŠÍŘOVÁNÍ EVROPSKÉ UNIE	21
SEZNAM ZKRATEK.....	23
DALŠÍ TIŠTĚNÉ ZDROJE	24

ÚVOD

Dne 1. března 2012 obdržela Republika Srbsko od Evropské rady oficiální status kandidátské země na vstup do Evropské unie. Republika Srbsko tak postoupila na další krok v rámci procesu přibližování k Evropské unii a stala se tak čtvrtou zemí západního Balkánu s oficiálním kandidátským statutem. K samotnému přistoupení k Evropské unii ale vede ještě poměrně dlouhá a politicky i technicky náročná cesta. Cílem této studie je právě proto komplexně přiblížit proces přibližování Republiky Srbsko k Evropské unii. Samotný text je pro lepší orientaci rozčleněn do tří kapitol, které se zabývají (1.) popisem mechanismu přistupování k Evropské unii; (2.) analýzou politického systému, vývoje a aktuální situace v Republice Srbsko; (3.) popisem a analýzou procesu a aktuální situace přibližování Republiky Srbsko k Evropské unii. Práce vychází především z oficiálních dokumentů Evropské unie, politologické a historiografické literatury, oficiálních internetových stránek institucí Evropské unie a Republiky Srbsko a také z důvěryhodných internetových zpravodajských stránek zabývajících se Evropskou unií a zeměmi západního Balkánu.

1. POLITICKÝ VÝVOJ A AKTUÁLNÍ POLITICKÁ SITUACE V SRBSKU

1. 1. Tranzice režimu

Po rozpadu Socialistické federativní republiky Jugoslávie (SFRJ) se Srbsko včetně oblastí Vojvodiny a Kosova stalo společně s Černou Horou součástí Svazové republiky Jugoslávie (SRJ), který byla oficiálně vyhlášena 28. dubna 1992 jako nástupnický stát SFRJ. Hlavní politickou postavou Srbska byl již od roku 1986 komunista a později postkomunista a stále více radikální nacionalista Slobodan Milošević. Milošević zůstal ústřední politickou postavou i po rozpadu SFRJ v rámci jím vedeného nacionalistického autoritářského režimu.¹

1. 2. Konflikt v Kosovu

Již v roce 1989 Milošević suspendoval autonomní status Kosova i Vojvodiny, který jim dle ústavy náležel. Jugoslávských válek se SRJ účastnila s hlavním cílem, kterým bylo sjednocení všech Srbů v rámci konceptu tzv. Velkého Srbska. Taktika pasivní rezistence kosovských Albánců reprezentovaná kosovským prezidentem Ibrahimem Rugovou byla opuštěna v druhé polovině 90. let, kdy Kosovská osvobozenecská armáda (UÇK) přešla na taktiku ozbrojené konfrontace. Střety se Srby vyvrcholily masivní vojenskou odpovědí srbské armády, která trvala mezi únorem 1998 a červnem 1999. Po rychlém postupu srbské strany a odmítnutí jejím odmítnutí mezinárodních návrhů na ukliďnění situace byla v březnu 1999 zahájena vojenská operace NATO Spojenecká síla, která v červnu 1999 konflikt ukončila.

1. 3. Ukončení konfliktu

V den srbské kapitulace 10. června 1999 byla přijata rezoluce č. 1244 Rady bezpečnosti OSN, která v Kosovu zavedla mezinárodní civilní správu a umožnila vytvoření provizorních samosprávních institucí.² Rezoluce zavedla Prozatímní správní misi OSN v Kosovu (UNMIK).³ Zároveň byla zavedena mírová mise Kosovské síly (KFOR) pod vedením NATO.⁴ SRJ s uvedenými body byla donucena souhlasit, čímž nad územím Kosova

---

¹ Milošević v rámci režimu zastával různé politické funkce, což nijak neomezovalo jeho roli faktického hlavního představitele režimu. Mezi spojence jeho a jeho Socialistické strany Srbska patřila jeho manželka Mirjana Marković, která stála v čele Sjednocené jugoslávské levice a jistých obdobích také monarchistické Srbské hnutí obnovy v čele s Vukem Draškovićem a neofašistická Srbská strana v čele s Vojislavem Šešeljem.

² UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1244 (1999)*. 1999 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N99/172/89/PDF/N9917289.pdf?OpenElement>.

³ UNMIK: mandate and structure. UNMIK. *UNMIK* [online]. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://www.unmikonline.org/Pages/about.aspx>.

⁴ NATO's role in Kosovo. NATO. *NATO* [online]. 06. 03. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_48818.htm?

ztratila kontrolu. Přestože de iure i dle mezinárodního společenství zůstalo Kosovo srbskou autonomní provincií, tak se de facto stalo mezinárodním protektorátem bez reálného politického či vojenského vlivu centrálních institucí SRJ. V novém tisíciletí mezinárodní společenství přispělo po všech stránkách k institucionálnímu vývoji Kosova a rozvoji jeho kapacit. Kosovské instituce ale zůstaly ignorovány a bojkotovány ze strany srbské menšiny v Kosovu (cca. 5% obyvatelstva). K pádu Miloševiče došlo v říjnu 2000, kdy prohrál v prezidentském souboji s prodemokratickým Vojislavem Koštunicou. SRJ tak postupně začala nabírat demokratický směr svého politického směřování.

1. 4. Oddělení Černé Hory

Sílící desintegrační tendence Černé Hory vyústily v přeměnu SRJ na konfederativní stát Státní společenství Srbska a Černé Hory (SCG) v únoru 2003, přičemž se Černá Hora zavázala s případným osamostatněním počkat minimálně o další tři roky.⁵ Referendum v Černé Hoře o samostatnosti proběhlo 21. května 2006, přičemž Srbsko s Černou Horou spojovaly v tu dobu už jen centrální konfederativní politické instituce a společná obranná politika. Na základě výsledků referenda došlo k 6. červnu 2006 k rozdělení SCG a vzniku dvou samostatných států – Republiky Srbsko,⁶ která byla uznána jako nástupnický stát SCG, a Republiky Černá Hora.⁷ Hned 15. května 2006 došlo k uznání samostatné Černé Hory Srbskem. Samostatné Srbsko si s sebou do nové státní formace přineslo řadu problémů, mezi něž patří např. vztah ke Kosovu, nejasné vymezení hranic státu a jeho nižších správních a samosprávních jednotek, silný nacionalismus, ekonomické a hospodářské problémy a také některé nedemokratické rysy přetrvávající od Miloševičova režimu v roce 2000. Tyto faktory do značné míry spoluutvářejí podobu politického systému dodnes.

1. 5. Ústavní systém

Nová Ústava Republiky Srbsko byla schválena v referendu konaném ve dnech 28.-29. října 2006⁸ a následně 8. listopadu potvrzena srbským parlamentem. Nahradila tak původní

---

⁵ Ladislav CABADA. *Srbsko: K demokracii bez vyrovnání s minulostí?* in Ladislav Cabada a kol. *Nové demokracie střední a východní Evropy: komparace politických systémů*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2008. s. 302-308.

⁶ Pokud není v kontextu textu třeba, tak dále jen Srbsko.

⁷ Pro podobu politického systému před rokem 2006 viz např. Ladislav CABADA a kol. *Nové demokracie střední a východní Evropy: komparace politických systémů*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2008. 434 s.; Jan PELIKÁN et al. *Dějiny Srbska*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005. 670 s.; Miroslav ŠESTÁK et al. *Dějiny jihoslovanských zemí*. 2. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. 758 s.

⁸ Rezultati izjašnjavanja. REPUBLIKA SRBIJA. *Republička izbarna komisija* [online]. 01. 11. 2006 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://www.rik.parlament.gov.rs/latinica/propisi_frames.htm

srbskou ústavu z roku 1990. Dle textu nové Ústavy⁹ lze Srbsko považovat za standardní demokratický stát, který respektuje dělbu moci, lidská práva a menšinová práva a který je založen na evropských hodnotách a principech. Již v preambuli ústavy je kromě rovnosti všech občanů a etnických komunit je deklarováno, že provincie Kosovo a Metohija¹⁰ je integrální součástí suverénního Srbska, byť s rozsáhlým stupněm autonomie. To vypovídá o důležitosti kosovské otázky v srbské politice. Autonomie je v samotném textu Ústavy zaručena i Vojvodině, u které je navíc rozšířena o autonomii v ekonomické sféře.

Srbsko je dle Ústavy¹¹ definováno jako stát srbského národa a všech občanů založený na vládě práva a sociální spravedlnosti, demokratických principech, lidských a menšinových právech a svobodách a oddanosti evropským zásadám a hodnotám. Území Srbska je nedotknutelné a nedělitelné. Jediným oficiálním jazykem je srbština psaná cyrilicí, ačkoli jazyky menšin mohou být používány při oficiálním jednání na lokální úrovni. Církev je oddělená od státu a je zaručena náboženská svoboda. Občanům Srbska a Srbům žijícím v zahraničí je zajištěna ochrana, stejně tak jako menšinám žijícím v Srbsku. Trest smrti a klonování jsou zakázány. Každé dítě, které se v Srbsku narodí, má právo se stát srbským občanem. V oblasti ekonomiky je zaručeno právo na práci a systém definován jako tržní ekonomika se soukromým, korporátním a veřejným typem vlastnictví. Centrální banka je nezávislá na výkonné moci. Nejvyšším orgánem soudní moci je Ústavní soud.

1. 6. Výkonná moc

Přestože srbská ústava dává největší exekutivní pravomoci vládě, tak významnou roli v systému hraje přímo volený prezident, který je tradičně vnímán jako hlavní postava srbské politiky s největším vlivem. Navíc může i v době výkonu svého mandátu zůstat členem své politické strany. Prezident je dle ústavy výrazem jednoty Srbska, reprezentantem země ve vnitřní i zahraniční politice a vrchním velitelem ozbrojených sil. Funkční období je pětileté, s tím, že každý občan může být zvolen maximálně dvakrát. Prezident je volen na základě dvoukolového většinového systému absolutní většiny, přičemž do druhého kola postupují dva kandidáti s nejvyšším počtem hlasů. V případě rezignace nebo impeachmentu nebo neschopnosti vykonávat svoji funkci je prezident zastoupen předsedou parlamentu na maximální dobu tří měsíců. Jediné prezidentské volby v samostatném Srbsku zatím proběhly

---

⁹ REPUBLIC OF SERBIA. *Constitution of the Republic of Serbia*. 2006 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://www.mfa.gov.rs/Facts/UstavRS_pdf.pdf.

¹⁰ Takto Srbsko označuje území Kosova. Metohija přitom označuje západní část a Kosovo východní část.

¹¹ REPUBLIC OF SERBIA. *Constitution of the Republic of Serbia*. 2006 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://www.mfa.gov.rs/Facts/UstavRS_pdf.pdf.

na přelomu ledna a února roku 2008. Do té doby úřadoval jako prezident Srbska prezident srbské části SCG.¹² Další prezidentské volby jsou naplánovány na květen 2012.

Držitelem standardní výkonné moci je vláda, která je odpovědná parlamentu. Členství ve vládě je neslučitelné s mandátem poslance a dalšími exekutivními, legislativními či judikativními funkcemi. Předsedu vlády jmenuje prezident na základě konzultací s politickými stranami. Důvěra vládě je vyjadřována společně s důvěrou jejímu složení a programu na základě absolutní většiny všech poslanců. Funkční období vlády končí s koncem funkčního období parlamentu nebo vyslovením nedůvěry nadpoloviční většinou všech poslanců nebo rezignací premiéra nebo rezignací prezidenta.¹³

1. 7. Zákonodárná moc

Zákonodárná moc náleží jednokomorové Národní skupštině,¹⁴ která je nejvyšším reprezentativním tělesem a držitelem ústavní a legislativní moci. Kompetence Národní skupštiny odpovídají parlamentnímu typu politických systémů. Národní skupština má 250 členů volených v přímých a tajných volbách na čtyřleté funkční období. Volební systém je poměrného listinného typu, přičemž celé Srbsko tvoří ve volbách jeden volební obvod. K přepočtu hlasů na mandáty je využíváno metody d'Hondtova dělitele.¹⁵ Volební klauzule je stanovena na 5%, ale nevztahuje se na politické strany menšin, které nejsou omezeny žádnou umělou klauzulí. Aktivní i pasivní volební právo je stanoveno na 18 let. Národní skupština je rozpustitelná, pokud není do 90 dnů po volbách vyjádřena důvěra vládě, nebo pokud do 30 dnů od vyjádření nedůvěry vládě není zvolena vláda nová, nebo pokud ji na návrh vlády rozpustí prezident.¹⁶

1. 8. Stranický systém

Srbský stranický systém lze klasifikovat jako extrémní multipartismus. Některé strany navíc volí kandidaturu v rámci širších či užších koaličních uskupení, což společně s neomezením menšinových stran umělou klauzulí vede k tomu, že do parlamentu vstupuje vysoký počet stran, z nichž mnoho obsadí jen několik málo mandátů. Subjekty stranického systému se prvořadě neprofilují na základě socioekonomického štěpení. Základní štěpení se

---

¹² Ladislav CABADA. *Srbsko: K demokracii bez vyrovnání s minulostí?* in Ladislav Cabada a kol. *Nové demokracie střední a východní Evropy: komparace politických systémů*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2008. s. 309-310.

¹³ Ibid. s. 311.

¹⁴ Neboli Národnímu shromáždění.

¹⁵ Počet platných hlasů pro jednotlivé subjekty je dělen číselnou řadou celých čísel 1-250 (dle počtu poslanců), přičemž konkrétní mandát připadá subjektu s nejvyšším podílem.

¹⁶ Ibid. s. 310-311.

vyskytuje na ose proevropská – nacionalistická orientace a na ose demokracie – nedemokracie. Socioekonomické štěpení sehrává spíše podružnou roli. Shoda napříč stranickým spektrem bez ohledu na konkrétní ideologickou či mezinárodněpolitickou orientaci stran (minimálně v rétorické rovině) panuje na tom, že Kosovo je integrální součástí Srbska a proto nelze uznat jeho nezávislost. V rámci samostatného Srbska proběhly dvoje parlamentní volby v lednu 2007 a v květnu 2008. Další volby do Národní skupštiny jsou naplánovány společně s prezidentskými a komunálními volbami na 6. května 2012.

1. 9. Hlavní politické strany

Mezi největší strany samostatného Srbska lze zařadit Demokratickou stranu, Srbskou radikální stranu, Srbskou progresivní stranu, Demokratickou stranu Srbska, Spojené regiony Srbska, Socialistickou stranu Srbska, Liberální demokratickou stranu a Srbské hnutí obnovy. *Demokratická strana* (DS) vznikla již v roce 1989 jako první opoziční strana vůči tehdejšímu režimu a vůči Slobodanu Miloševićovi. V čele DS stojí odstoupivší prezident Boris Tadić, který do vedení strany nastoupil po atentátu na premiéra Zorana Đinđiće v roce 2003. DS se profiluje jako hodnotově proevropská pragmatická strana pravého středu podporující spolupráci s mezinárodním společenstvím. *Srbská radikální strana* (SRS) má v čele v Haagu souzeného Vojislava Šešelje, který je zastupovaný Draganem Todorovićem. SRS se profiluje jako extrémně nacionalistická protievropská strana s fašistickými rysy propagující velkosrbské myšlenky. Od SRS se v roce 2008 odštěpila skupina kolem Tomislava Nikoliće, který po neshodách s Šešeljem založil *Srbskou progresivní stranu* (SNS). SNS se také profiluje jako pravicová nacionalistická strana, ale s umírněnějším postojem k evropské integraci, pokud nebude podmíněn uznáním Kosova. *Socialistická strana Srbska* (SPS) je postkomunistickou stranou, v jejímž čele stál od jejího počátku Slobodan Milošević. Po jeho smrti v Haagu v roce 2006 se do čela strany postavil Ivica Dačić. SPS se zřekla své radikální nacionalistické minulosti a přeorientovala se na sociálně demokratickou stranu s mírnou akcentací nacionalismu a proevropskými postoji. *Demokratická strana Srbska* (DSS) se odštěpila od DS v roce 1992. V čele DSS stojí bývalý prezident a premiér Vojislav Koštunica. DSS se profiluje jako konzervativní euroskeptická strana s mírnou akcentací nacionalismu. Strana *Spojené regiony Srbska* (URS) vznikla přejmenováním strany G17 Plus a spojením s několika malými stranami. URS resp. G17 Plus se profiluje jako liberálně ekonomická pragmatická strana spíše proevropského směřování. V čele strany stojí Mlađan Dinkić. *Liberální demokratická strana* (LDS) je jedinou srbskou stranou, která nevystupuje proti odtržení Kosova. Řadí se mezi sociálně liberální strany a v jejím čele stojí Čedomir

Jovanović. *Srbské hnutí obnovy* (SPO) v čele s Vukem Draškovićem se profilovalo jako monarchistická strana později spolupracující s Miloševićem. Před posledními volbami se ale SPO přeorientovalo k proevropské politice.¹⁷

1. 10. Srbské vlády

Prvním premiérem samostatného Srbska se stal premiér srbské části SCG Vojislav Koštunica, který stál v čele koalice, která se skládala z Demokratické strany Srbska, G17 Plus, Srbského hnutí obnovy a strany Nové Srbsko, s parlamentní podporou Socialistické strany Srbska. Po volbách v lednu 2007 vytvořil novou vládu opět Vojislav Koštunica. Jeho kabinet ale jen překlenoval období do vytvoření nové vlády po předčasných volbách v roce 2008. Tato vláda se skládala z Demokratické strany, Demokratické strany Srbska, strany Nové Srbsko, G17 Plus s podporou Kandidátky za Sandžak a Romského svazu Srbska. Po volbách v květnu 2008 vytvořily vládu koalice Za evropské Srbsko (Demokratická strana, G17 Plus, Srbské hnutí obnovy, Svaz sociálních demokratů Vojvodiny, Demokratická strana Sandžaku¹⁸), Socialistická strana Srbska (ve volbách v koalici se Sjednocenou stranou důchodců Srbska a stranou Spojené Srbsko), Svaz vojvodinských Maďarů a tři další malé strany etnických minorit.¹⁹ Do čela proevropské ale samostatnost Kosova neuznávající vlády se postavil nestraník Mirko Cvetković. Mezi hlavní body programu Cvetkovićovy vlády patří právě závazek k evropské budoucnosti Srbska, neakceptování nezávislosti Autonomní provincie Kosovo a Metohija, dále posílení ekonomiky, zvýšení sociální odpovědnosti vlády, boj proti zločinu a korupci a dodržování mezinárodního práva.^{20 21}

1. 11. Srbští prezidenti

V prvních prezidentských volbách v samostatném Srbsku v lednu 2008 postoupili do druhého kola Tomislav Nikolić (45%) ze Srbské radikální strany a úřadující prezident Boris Tadić (35%) z Demokratické strany. Ve druhém kole v únoru 2008 zvítězil těsně Boris Tadić

---

¹⁷ Ladislav CABADA. *Srbsko: K demokracii bez vyrovnání s minulostí?* in Ladislav Cabada a kol. *Nové demokracie střední a východní Evropy: komparace politických systémů*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2008. s. 309-310. Key Parties in Serbia. BIRN. *Balkan Insight* [online]. 03. 04. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://www.balkaninsight.com/en/article/who-is-who-political-parties-in-serbia>.

¹⁸ Demokratická strana Sandžaku se později spojila se Sociálně demokratickou stranou Srbska.

¹⁹ Two Decades of Election Tumult in Serbia. BIRN. *Balkan Insight* [online]. 10. 04. 2012 [cit. 2012-04-16]. Dostupné z: <http://www.balkaninsight.com/en/article/two-decades-of-election-tumult-in-serbia>

²⁰ Keynote address of Prime Minister Nominee Mirko Cvetkovic. *Serbian Government*[online]. 07. 07. 2008 [cit. 2012-04-16]. Dostupné z: <http://www.srbija.gov.rs/pages/article.php?id=46940>

²¹ Přehled výsledků prezidentských i parlamentních voleb je uveden v Příloze č. 1.

s 50,31% hlasů, když Tomislav Nikolić obdržel 47,97% hlasů.²² Boris Tadić se profiluje jako proevropský politik usilující o přistoupení Srbska do EU. Zároveň stejně ale jako naprostá většina srbských politiků trvá na integritě Kosova jako součásti Srbska. Naproti tomu Tomislav Nikolić zastává nacionalistickou a k EU skeptičtější politickou linii. Boris Tadić na svůj mandát rezignoval v dubnu 2012, tedy devět měsíců před koncem funkčního období. Předčasné prezidentské volby proběhnou společně s parlamentními a komunálními volbami dne 6. května 2012, což byl oficiální důvod rezignace. Zároveň se Tadić tímto krokem snažil o posílení pozice Demokratické strany ve volbách. Úřadující prezidentkou se tak stala Slavica Đukić Dejanović, předsedkyně Národní skupštiny ze Socialistické strany Srbska.²³ Za největší kandidáty na post prezidenta lze označit opět Borise Tadiće²⁴ reprezentujícího Demokratickou stranu a Tomislava Nikoliće ze Srbské progresivní strany. Dalšími výraznými kandidáty jsou Ivica Dačić ze Socialistické strany Srbska, Vojislav Koštunica z Demokratické strany Srbska a Čedomir Jovanović z Liberální demokratické strany.²⁵

1. 12. Politická štěpení

Z hlediska výkonné a legislativní moci lze tak v rámci srbské politické scény identifikovat dva proudy politických stran, resp. jejich vůdců, které se štěpí právě na postoji k evropské integraci. Jako proevropské se profilují strany DS (Boris Tadić), SPS (Ivica Dačić), URS (Mlađan Dinkić), LDS (Čedomir Jovanović) a SPO (Vuk Drašković). Skepticky se k evropské integraci staví SRS (Vojislav Šešelj a Dragan Todorović), DSS (Vojislav Koštunica) a SNS (Tomislav Nikolić). Dalším štěpením oddělujícími jednotlivé proudy je akcentace srbského nacionalismu a částečně také socioekonomické zakotvení. Naopak v otázce postoje ke Kosovu panuje napříč politickým spektrem shoda na odmítání jeho samostatnosti. Vzhledem k souběhu prezidentských a parlamentních voleb a k reálnému postavení prezidenta se bude srbský postoj k evropské integraci odvíjet nejen od rozložení sil v Národní skupštině, resp. v koaliční vládě, ale také od vzájemné kompatibility postoje nového prezidenta s novou vládou. Dalším faktorem nepochybně bude vývoj doposud nejasné budoucnosti Kosova a provázání tohoto tématu s tématem evropské integrace.

---

²² Izbori za Predsednika Republike održani 20. Januara 2008. godine (prvi krug). REPUBLIKA SRBIJA. *Republička izborna komisija* [online]. 23. 01. 2008 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://www.rik.parlament.gov.rs/latinica/propisi_frames.htm.

²³ Serbia's Tadic Resigns to Join Presidential Race. BIRN. *Balkan Insight* [online]. 04. 04. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://www.balkaninsight.com/en/article/serbia-s-president-tadic-resigns>.

²⁴ Boris Tadić může ve volbách kandidovat, protože v rámci Republiky Srbsko byl prezidentem zvolen jen jedinkrát.

²⁵ Presidential Candidates Line up in Serbia. BIRN. *Balkan Insight* [online]. 05. 04. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://www.balkaninsight.com/en/article/presidential-race-kicks-off-in-serbia>.

1. 13. Situace v Kosovu

K samotnému unilaterálnímu vyhlášení nezávislosti Republiky Kosovo²⁶ došlo dne 17. února 2008. Tento akt srbská vláda označila za nelegální. Srbové žijící v Kosovu zároveň deklarovali svoji příslušnost k Srbsku. Před očekávaným vyhlášením nezávislosti se EU snažila mírnit předvídatelné srbské reakce tím, že na konci roku 2007 nabídla Srbsku výměnou za akceptování nezávislosti Kosova zrychlené přiblížení k EU. Srbská vláda vyhlášení nezávislosti rázně odmítla, ale zároveň na počátku roku 2008 deklarovala, že byť nezávislost Kosova neuzná, tak jeho oddělení nebude z její strany důvodem k vypuknutí války. Mise UNMIK byla v prosinci 2008 částečně nahrazena Misí EU k prosazování práva v Kosovu (EULEX), čímž došlo k přechodu velké části agendy z OSN pod EU.²⁷ Hlavním cílem EULEX je dosažení stavu právního státu v Kosovu.²⁸

1. 14. Postoj mezinárodního společenství

Již v říjnu 2008 byl Mezinárodní soudní dvůr požádán Generálním shromážděním OSN o vypracování poradního stanoviska v otázce slučitelnosti unilaterální kosovské deklarace nezávislosti s mezinárodním právem. Mezinárodní soudní dvůr rozhodl dne 22. července 2010, že „...*deklarace nezávislosti ze 17. února 2008 neporušuje obecné mezinárodní právo, Rezoluci Rady bezpečnosti č. 1244 (1999) nebo ústavní rámeček.*“²⁹ Kosovo bylo k dubnu 2012 uznáno 89 členskými státy OSN. V rámci EU bylo Kosovo uznáno 22 z 27 členských států. K uznání Kosova nepřistoupilo Království Španělsko, Rumunsko, Řecká republika, Slovenská republika a Kyperská republika. K Republice Kosovo proto EU přistupuje na základě Rezoluce rady bezpečnosti OSN č. 1244 z roku 1999. Ze států bývalé Jugoslávie nebylo Kosovo kromě Srbska uznáno jen Republikou Bosna a Hercegovina. Z mimoevropských států bylo Kosovo uznáno např. Spojenými státy americkými, Kanadou nebo Australským společenstvím. Naopak k uznání nedošlo např. ze strany Ruské federace, Čínské lidové republiky, Republiky Indie nebo Federativní republiky Brazílie.³⁰

²⁶ Pokud není v kontextu textu třeba, tak dále jen Kosovo.

²⁷ Samotná mise EULEX byla Evropskou radou schválena již v prosinci 2007, ale Srbsko na její uskutečnění až rok poté.

²⁸ What is EULEX?. EULEX KOSOVO. *EULEX Kosovo* [online]. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://www.eulex-kosovo.eu/en/info/whatisEulex.php>

²⁹ INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE. *Accordance with international law of the unilateral declaration of independence in respect of Kosovo*. 22. 07. 2010 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://www.icj-cij.org/docket/files/141/16010.pdf>

³⁰ Countries that have recognized the Republic of Kosova. PRESIDENT OF THE REPUBLIC OF KOSOVO. *Atifete Jahjaga* [online]. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://www.president-ksgov.net/?page=2,54>

2. PROCES PŘIBLIŽOVÁNÍ REPUBLIKY SRBSKO K EVROPSKÉ UNII

2. 1. Zahájení vzájemné spolupráce (2000-2003)

Vztahy EU a Srbska, resp. SRJ, v 90. letech blokovány nedemokratickým režimem v čele se Slobodanem Miloševićem. Teprve po pádu Miloševiče v říjnu 2000 se mohly vzájemné vztahy začít rozvíjet směrem ke vzájemné spolupráci.³¹ Už v listopadu téhož roku byla SRJ přizvána na summit v Záhřebu. Do programu pro rekonstrukci, rozvoj a stabilitu západního Balkánu CARDS se SRJ zapojila v roce 2001. Téhož roku také bylo SRJ umožněno čerpat finanční pomoc z EU v rámci Konzultativního taktického uskupení EU-FRY, který byl v červenci 2003 nahrazen Stálým posíleným dialogem EPD. Cílem EPD bylo povzbudit a monitorovat reformy na bázi Evropských partnerství.³²

2. 2. Označení za potenciálního kandidáta (2003-2004)

V únoru 2003 se SRJ přeměnila na konfederativní stát SCG. To v podstatě znamenalo, že přístup EU k tomuto státu bude reflektovat konfederativní strukturu státu, resp. jeho možné rozdělení na dva plně samostatné státy. Na summitu v Soluni v červnu 2003 bylo SCG označeno za zemi s potenciálem na budoucí členství v EU. V průběhu roku 2004 již bylo jasné, že se obě části SCG rozcházejí téměř ve všech oblastech. Jednou z nich byla nepravděpodobnost vytvoření jednotného trhu a tím pádem nesplnění této podmínky v rámci Stabilizační a asociační dohody (SAA). V závislosti na tom EU přijala strategii vyjednávat o ekonomických částech SAA separátně se Srbskem a s Černou Horou. Naproti tomu politické části SAA byly vyjednávány s SCG jako celkem. K samotnému otevření procesu vedoucího k SAA přistoupila Evropská rada v říjnu 2004.³³

---

³¹ Konkrétní podoba procesu rozšiřování EU je uvedena v Příloze č. 2.

³² Serbia – EU-Serbia relations. EUROPEAN COMMISSION. *Enlargement* [online]. 06. 03. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enlargement/candidate-countries/serbia/relation/index_en.htm; History. GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF SERBIA. *European Integration Office* [online]. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://www.seio.gov.rs/serbia-and-eu/history.60.html>; Milestones in EU-Serbia Relations. DELEGATION OF THE EUROPEAN UNION TO THE REPUBLIC OF SERBIA. *Delegation of the European Union to the Republic of Serbia* [online]. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://www.europa.rs/en/srbijaIEu/politicki_ekonomski_odnosi.html.

³³ Serbia – EU-Serbia relations. EUROPEAN COMMISSION. *Enlargement* [online]. 06. 03. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enlargement/candidate-countries/serbia/relation/index_en.htm; History. GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF SERBIA. *European Integration Office* [online]. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://www.seio.gov.rs/serbia-and-eu/history.60.html>; Milestones in EU-Serbia Relations. DELEGATION OF THE EUROPEAN UNION TO THE REPUBLIC OF SERBIA. *Delegation of the European Union to the Republic of Serbia* [online]. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://www.europa.rs/en/srbijaIEu/politicki_ekonomski_odnosi.html.

2. 3. Podpis Stabilizační a asociační dohody (2004-2008)

Jednání EU s SCG o SAA byla zahájena v dubnu 2005, aby byla už dne 3. května 2006 přerušena pro nedostatečnou spolupráci SCG s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii (ICTY), především v otázce dopadení hledaného válečného vůdce bosenských Srbů Radovana Karadžiče a velitele bosenskosrbské armády gen. Ratka Mladiće. Právě spolupráce s ICTY byla od počátku jednou z hlavních podmínek spolupráce ze strany EU. Na základě výsledků referenda a osamostatnění Černé Hory došlo k 6. červnu 2006 ke vzniku samostatné Republiky Srbsko, která byla uznána jako nástupnický stát SCG. Od roku 2007 čerpá Srbsko finanční prostředky skrze Nástroj předvstupní pomoci (IPA), který navázal na předešlé programy. Výše finanční podpory se pohybuje okolo 200 mil. € ročně, přičemž částka se postupně navyšuje.³⁴ Jednání o SAA byla obnovena dne 13. června 2007 na základě příslibů nové vlády Vojislava Kuštunici a zlepšení spolupráce Srbska s ICTY. SAA mezi Srbskem a EU byla schválena dne 7. listopadu 2007 a podepsána prezidentem Borisem Tadićem v Lucemburku dne 29. dubna 2008. Po květnových volbách do Národní skupštiny byla v Srbsku vytvořena nová proevropská vláda Mirka Cvetkoviće, čímž došlo k upozadění protintegračních sil. Dne 21. července 2008 navíc došlo k zatčení hledaného Radovana Karadžiče. SAA byla Národní skupštinou ratifikována dne 9. září 2008.³⁵

2. 4. Podání přihlášky na členství (2008-2012)

Dalším krokem se stalo podání přihlášky na členství v EU, což Srbsko učinilo dne 22. prosince 2009. Rovněž v prosinci 2009 byla občanům Srbska zrušena vízová povinnost při cestách do EU. Od června 2010 umožnila Evropská komise ratifikovat SAA v členských státech EU. Evropský komisař pro rozšíření Fühle se obrátil na srbského premiéra Cvetkoviće s dotazy Evropské komise v listopadu 2010. Odpovědi Srbsko podalo v lednu 2011, které doplnilo v dubnu 2011. V květnu a červenci došlo k zatčení a vydání posledních hledaných válečných generálů Ratka Mladiće a Gorana Hadžiće, čímž byla otevřena cesta pro další kroky v přibližování k EU. Stanovisko Evropské komise bylo vydáno dne 12. října 2011 a Evropská komise v něm doporučila udělit Srbsku oficiální status kandidátské země.³⁶ Zároveň

---

³⁴ Serbia – Financial Assistance. EUROPEAN COMMISSION. *Enlargement* [online]. 05. 03. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enlargement/candidate-countries/serbia/financial-assistance/index_en.htm

³⁵ *Stabilisation and Association Agreement between the European Communities and their Member States of the One Part, and The Republic of Serbia, of the Other Part*. 2008 [citováno 15. 04. 2012]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/serbia/key_document/saa_en.pdf.

³⁶ EUROPEAN COMMISSION. *Commission Opinion on Serbia's application for membership of the European Union*. 2011 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2011/package/sr_rapport_2011_en.pdf.

Evropská komise doporučila zahájit vyjednávání se Srbskem, jakmile bude dosaženo dalšího pokroku v normalizaci vztahů Srbska a Kosova.³⁷

2. 5. Udělení kandidátského statusu (2012) a nejbližší budoucnost

Evropská rada udělila Srbsku oficiální status kandidátské země na svém zasedání dne 1. března 2012.^{38 39 40} Důležitými faktory pro postoupení do bodu udělení kandidátského statusu bylo to, že se Srbsku podařilo zavést demokratické reformy, že se podařilo prohloubit spolupráci s ICTY a že se v rámci možností podařilo urovnat a více stabilizovat vztahy s Kosovem. Srbsko se tak stalo již pátým státem s přiděleným kandidátským statutem. SAA byla k dubnu 2012 ratifikována 26 z 27 členských států EU, přičemž zbývající Litevská republika by smlouvu měla ratifikovat ke konci června 2012. Dle zprávy Evropské komise se v rámci *acquis communautaire* neočekávají větší překážky ve 12 oblastech, v 16 oblastech je třeba vyvinout další úsilí, ve 4 oblastech (zemědělství; soudnictví a základní práva; spravedlnost, svoboda, bezpečnost; finanční kontrola) dokonce značné úsilí a oblast životního prostředí je zatím zcela neslučitelná.^{41 42}

2. 6. Postoj ke Kosovu a k Evropské unii

Kromě samotné schopnosti Srbska dostát závazkům v podobě splnění *acquis communautaire* bude hlavním určujícím faktorem pro postup v procesu přistoupení to, jak se Srbsko postaví ke statusu Kosova. I v této oblasti bylo dosaženo určitých pokroků, když se obě strany dohodly na společné správě hranic, ale vzájemné vztahy obou subjektů jsou značně nestabilní.⁴³ Srbsko ke Kosovu přistupuje na základě Rezoluce Rady bezpečnosti OSN č.

---

³⁷ Serbia – EU-Serbia relations. EUROPEAN COMMISSION. *Enlargement* [online]. 06. 03. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enlargement/candidate-countries/serbia/relation/index_en.htm; History. GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF SERBIA. *European Integration Office* [online]. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://www.seio.gov.rs/serbia-and-eu/history.60.html>; Milestones in EU-Serbia Relations. DELEGATION OF THE EUROPEAN UNION TO THE REPUBLIC OF SERBIA. *Delegation of the European Union to the Republic of Serbia* [online]. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://www.europa.rs/en/srbijaIEu/politicki_ekonomski_odnosi.html.

³⁸ EUROPEAN COUNCIL. *Conclusions – 1/2 March 2012*. 2012 [citováno 15. 04. 2012]. Dostupné z: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ec/128520.pdf.

³⁹ Před samotným udělením se muselo Srbsko zavázat Rumunsku, které se proti udělení ohradilo, že zaručí práva rumunsky mluvících Valachů žijících na jeho území. (Srbsko má nakročeno do EU, obdrželo kandidátský status. EU-MEDIA. *Euractiv* [online]. 02. 03. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/rozsirovani-eu/clanek/srbsko-ma-nakroceno-do-eu-obdrzelo-kandidatsky-status-009675>.)

⁴⁰ Aktuální stav procesu rozšiřování EU je reflektován v Příloze č. 3.

⁴¹ Aktuální stav jednotlivých kapitol je reflektován v Příloze č. 3.

⁴² EUROPEAN COMMISSION. *Commission Opinion on Serbia's application for membership of the European Union*. 2011 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2011/package/sr_rapport_2011_en.pdf.

⁴³ Srbsko má nakročeno do EU, obdrželo kandidátský status. EU-MEDIA. *Euractiv* [online]. 02. 03. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/rozsirovani-eu/clanek/srbsko-ma-nakroceno-do-eu-obdrzelo-kandidatsky-status-009675>.

1244, která mu umožňuje vést jednání s představiteli Kosova, ale zároveň oficiálně neuznat jeho suverenitu. Samotný fakt udělení kandidátského statusu není v Srbsku nijak přeceňován, protože si všichni aktéři realisticky uvědomují, že k samotnému členství v EU vede ještě dlouhá a náročná cesta.⁴⁴ Občané Srbska jsou členství v EU spíše nakloněni. Podle průzkumu veřejného mínění z prosince 2011 by pro vstup Srbska hlasovalo 51% občanů, proti by bylo 28%, nehlasovalo by 18% a 3% neví nebo na otázku neodpovědělo.⁴⁵

2. 7. Prezidentské a parlamentní volby v květnu 2012

Dalším důležitým mezníkem v přibližování k EU budou parlamentní a prezidentské volby v květnu 2012. Pokud ve volbách zvítězí proevropské strany a proevropsky laděný prezident, lze očekávat snahu pokračovat v přibližování k EU. Naopak pokud zvítězí protiintegrační prezident a vládu sestaví strany podobné orientace, či pokud dojde ke koexistenci prezidenta a vlády s protichůdnými názory, lze očekávat stagnaci snah o přiblížení se k EU. Podle průzkumu veřejného mínění⁴⁶ z 10. dubna 2012 jsou největšími favority prezidentských voleb Boris Tadić (35,8%) a Tomislav Nikolić (35,7%), přičemž další výraznější kandidáti mezi něž patří např. Ivica Dačić (SPS), Čedomir Jovanović (LDP) a Vojislav Koštunica (DSS) nepřekračují o mnoho 10%. Dá se tedy očekávat, že prezidentské volby se rozhodnou až ve druhém kole, do kterého s největší pravděpodobností postoupí Boris Tadić a Tomislav Nikolić s poměrně vyrovnanou podporou voličů. Podle stejného průzkumu veřejného mínění by ve volbách do Národní skupštiny nejvíce hlasů obdržel blok stran kolem Tomislava Nikoliće v čele se Srbskou progresivní stranou (33,4%), který by byl následován blokem Borise Tadiće v čele s Demokratickou stranou (29,4%). Dále by se umístil blok kolem Socialistické strany Srbska v čele s Ivicou Dačićem (11,6%), blok kolem Liberální demokratické strany v čele s Čedomirem Jovanovićem (6,3%), Srbská radikální strana v čele s Vojislavem Šešeljem a Draganem Todorovićem (5,7%) a Demokratická strana Srbska v čele s Vojislavem Koštunicou (5,5%). Naopak strana Spojené regiony Srbska v čele s Mlađanem Dinkićem by se do parlamentu pravděpodobně již nedostala (3,4%).

---

⁴⁴ Srbsko nad udělením statusu kandidáta nejásá, cesta do EU bude ještě dlouhá. EU-MEDIA. *Euractiv* [online]. 05. 03. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/rozsirovani-eu/clanek/srbsko-nad-udelenim-statusu-kandidata-nejasa-na-ceste-do-eu-jej-ceka-jeste-dlouha-cesta-009679>.

⁴⁵ REPUBLIC OF SERBIA GOVERNMENT. *European Orientation of the Citizens of the Republic of Serbia Trends*. 2012 [citováno 15. 04. 2012]. Dostupné z: http://www.seio.gov.rs/upload/documents/nacionalna_dokumenta/istrazivanja_javnog_mnjenja/opinionpoll_deceMBER_2011.pdf.

⁴⁶ Połl: Main presidential rivals neck-and-neck. B92. *B92* [online]. 10. 04. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://www.b92.net/eng/news/politics-article.php?yyyy=2012&mm=04&dd=10&nav_id=79698.

ZÁVĚR

Na počátku nového tisíciletí se oblast západního Balkánu stala jednou z priorit vnější politiky a potenciálního budoucího rozšíření EU. Srbsko se k tomuto procesu mohlo plně připojit až po pádu Slobodana Miloševiče a jeho nedemokratického režimu. Hlavní motivací EU k přibližování západního Balkánu byla snaha předejít dalším konfliktům v této oblasti. Naopak hlavní motivací zemí západního Balkánu byla finanční pomoc poskytovaná EU. Mezi hlavní podmínky pro přiblížení Srbska k EU lze zařadit provedení demokratických a ekonomických reforem, plná spolupráce s ICTY a urovnání vztahů s Kosovem. Demokratické a ekonomické reformy se Srbsko postupně implementuje a také spolupráce s ICTY se postupně dostala na požadovanou úroveň především díky dopadení hledaných válečných zločinců. Klíčovou oblastí zůstává ovšem nadále otázka vztahu Srbska s Kosovem.

Kosovo je Srby pokládáno za integrální historickou součást Srbska. Reálnou mocenskou kontrolu nad Kosovem ale Srbsko ztratilo již po zásahu NATO v roce 1999. K jednostrannému vyhlášení nezávislosti Kosova došlo v únoru 2008. Srbsko tento akt označilo za nelegální a napříč politickým spektrem dodnes odmítá uznání jeho nezávislosti. EU se jako celku nepodařilo shodnout na přístupu ke Kosovu, když pět členských států odmítá Kosovo uznat. EU i Srbsko ke Kosovu přistupují na základě rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1244, která se stala instrumentem pro jednání bez nutnosti uznat jeho nezávislost. Vztahy Srbska a Kosova jsou dodnes značně nestabilní a otázka přístupu ke Kosovu zůstává jedním z mobilizačních témat politiky v Srbsku i v jeho vztazích s EU.

Srbská politická scéna je v otázce přibližování se k EU rozdělena na prointegrační a euroskeptický tábor. Občané Srbska jsou ale přibližování k EU většinou nakloněni. K prohloubení snah o přiblížení se k EU došlo ze srbské strany především po roce 2008, kdy byl prezidentem znovuzvolen Boris Tadić a byla vytvořena nová proevropská vláda Mirka Cvetkoviće. Právě koexistence vlády a prezidenta, který je vnímán jako hlavní politická postava, je určující pro jednotný postoj Srbska. Důležitou roli pro další směřování země proto budou hrát parlamentní volby v květnu 2012 i souběžně konané prezidentské volby. Postoj k evropské integraci, Kosovu, nacionalismu, demokratickému politickému systému a ekonomice jsou určujícími politickými tématy. Udělení oficiálního kandidátského statusu v březnu 2012 není srbskými politiky i občany přeceňováno, protože Srbsko čeká na cestě k většímu přiblížení a k možnému členství v EU ještě dlouhá a obtížná cesta. Postup do dalších fází přibližovacího procesu a členství tak není otázkou nejbližší budoucnosti.

PŘÍLOHA Č. 1 – VÝSLEDKY PARLAMENTNÍCH A PREZIDENTSKÝCH VOLEB

Tabulka 1

Volby do Národní skupštiny 11. května 2008			
	Název listiny	Procenta	Mandáty
1.	Pro evropské Srbsko (Demokratická strana, G17 Plus, Srbské hnutí obnovy, Svaz sociálních demokratů Vojvodiny, Demokratická strana Sandžaku - Boris Tadić)	38,42%	102
2.	Srbská radikální strana (Vojislav Šešelj)	29,46%	78
3.	Demokratická strana Srbska, Nové Srbsko (Vojislav Koštunica)	11,62%	30
4.	Socialistická strana Srbska, Sjedinčená strana důchodců Srbska, Spojené Srbsko	7,58%	20
5.	Liberální demokratická strana (Čedomir Jovanović)	5,24%	13
	Maďarská koalice (István Pásztor)	1,81%	4
	Bosňácký list pro evropský Sandžak (Sulejman Ugljanin)	0,92%	2
	Albánská koalice Preševského údolí	0,41%	1
	Ostatní	4,54%	0
		100,00%	250

Volby do Národní skupštiny 21. ledna 2007			
	Název listiny	Procenta	Mandáty
1.	Srbská radikální strana (Vojislav Šešelj)	29,10%	81
2.	Demokratická strana (Boris Tadić)	23,10%	64
3.	Demokratická strana Srbska, Nové Srbsko (Vojislav Koštunica)	16,80%	47
4.	G17 Plus (Mlađan Dinkić)	6,90%	19
5.	Socialistická strana Srbska	5,70%	16
6.	Liberální demokratická strana, Občanská svaz Srbska, Sociálně demokratický svaz, Svaz sociálních demokratů Vojvodiny (Čedomir Jovanović)	5,40%	15
	Svaz vojvodinských Maďarů (Jožef Kasa)	1,30%	3
	Kandidátka za Sandžak (Sulejman Ugljanin)	0,90%	2
	Svaz Romů Srbska (Rajko Đurić)	0,40%	1
	Albánská koalice Preševského údolí	0,40%	1
	Romská strana (Šajn Srđan)	0,36%	1
	Ostatní	9,64%	0
	Celkem	100,00%	250

Zdroj: http://www.rik.parlament.gov.rs/latinica/propisi_frames.htm;

Zpracování: autor.

Tabulka 2

Prezidenti Srbska			
	Období	Prezident	Strana
3.	2004-2012	Boris Tadić	DS
X	2012	Slavica Đukić Dejanović (úřadující)	SPS

Premiéři a vlády Srbska			
	Období	Premiér	Strany koalice
8.	2004-2007	Vojislav Koštunica (DSS)	DSS, G17 Plus, SPO, Nové Srbsko, parl. podpora SPS
9.	2007-2008	Vojislav Koštunica (DSS)	DS (+ Dem. str. Sandžaku), DSS, Nové Srbsko, G17 Plus, (List za Sandžak, Romský svaz Srbska)
10.	2008-	Mirko Cvetković (nezávislý)	Za evropské Srbsko (DS, G17 Plus, SPO, Svaz soc. dem. Vojvodiny, Dem. Str. Sandžaku), SPS (+ Sjedinená str. důchodců Srbska + Jednotné Srbsko), Bosňácká dem. Str. Sandžaku, Svaz vojvodinských Maďarů, Soc. dem. Str. Srbska

Zdroj: <http://www.balkaninsight.com/en/article/two-decades-of-election-tumult-in-serbia>;

Zpracování: autor.

PŘÍLOHA Č. 2 – PROCES ROZŠÍŘOVÁNÍ EVROPSKÉ UNIE

Maastrichtská smlouva

Možnosti členství v EU upravuje v obecné rovině Smlouva o Evropské unii neboli tzv. Maastrichtská smlouva, schválená v Maastrichtu v roce 1992, s platností od následujícího roku. Maastrichtská smlouva ve svém Článku 49. uvádí: „Každý evropský stát, který uznává hodnoty uvedené v článku 2 (úcta k lidské důstojnosti, svoboda, demokracie, rovnost, právní stát, dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin, pluralismus, nepřípustnost diskriminace, tolerance, spravedlnost, solidarita, rovnost žen a mužů)⁴⁷ a zavazuje se k jejich podpoře, může požádat o členství v Unii. O této žádosti je informován Evropský parlament a vnitrostátní parlamenty. Žadatelský stát podává svou žádost Radě, která rozhoduje jednomyslně po konzultaci s Komisí a po obdržení souhlasu Evropského parlamentu, který se usnáší většinou hlasů všech svých členů. Kritéria pro přistoupení, na nichž se dohodne Evropská rada, budou zohledněna.“⁴⁸

Kodaňská kritéria

Podmínky pro vstup nových států do EU definují tzv. Kodaňská kritéria, která byla schválena na summitu Evropské rady v Kodani v roce 1993.⁴⁹ Kodaňská kritéria lze rozčlenit na politická, ekonomická a legislativní. Jde především o zajištění institucionální stability, demokracie, právního státu, lidských práv, ochrany menšin, tržního hospodářství, konkurenceschopnosti a plnění závazků plynoucích ze členství.⁵⁰ Na zasedání Evropské rady v Madridu v roce 1995 byla Kodaňská kritéria doplněna o podmínku implementace legislativy EU tzv. *acquis communautaire*⁵¹ a administrativních struktur do legislativy státu ucházejícího se o členství. Zároveň si ale EU ponechává právo rozhodnout se, kdy přijme nové členy.⁵²

Stabilizační a asociační proces

Ve vztahu k zemím tzv. západního Balkánu přijala EU v červnu 1999 speciální politiku v podobě Stabilizačního a asociačního procesu (SAP), který je rámcem pro evropské směřování těchto zemí až k jejich přístupu k EU.⁵³ Všechny země západního Balkánu mají podle EU vyhlídku na budoucí členství v EU. Tento cíl

⁴⁷ Pozn. autora.

⁴⁸ EVROPSKÁ UNIE. *Konsolidované znění smlouvy o Evropské unii*. 1992 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0013:0046:CS:PDF>.

⁴⁹ EUROPEAN COUNCIL. *Conclusions of the Presidency - Copenhagen, June 21-22 1993*. 1993 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=DOC/93/3&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>.

⁵⁰ Fiala, Petr a Pitrová, Markéta. *Evropská unie*. 2., doplněná a aktualizovaná vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2. S. 155-156.

⁵¹ Rozčleněna do následujících 35 kapitol, jejich seznam je dostupný na odkazu: Proces rozšiřování: Kapitoly *acquis*. EVROPSKÁ KOMISE. *Rozšíření* [online]. 30.1.2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enlargement/the-policy/process-of-enlargement/mandate-and-framework_cs.htm.

⁵² EUROPEAN COUNCIL. *Madrid European Council (15 and 16 December 1995): Presidency Conclusions*. 1995 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=DOC/95/9&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>.

⁵³ Všechny země západního Balkánu mají podle EU vyhlídku na budoucí členství v EU. Tento cíl schválila Evropská rada na svém summitu ve Feiře v roce 2000 a mj. potvrdila na zasedání na summitu v Soluni (Albánie,

schválila Evropská rada na svém summitu ve Feiře v červnu 2000.⁵⁴ SAP se zaměřuje především na podporu celkového reformního úsilí, rychlého přechodu k tržnímu hospodářství včetně přístupu na jednotný trh EU, regionální spolupráce a přiblížení ke vstupu do EU. Cílem SAP je dosáhnout prostřednictvím přiblížení zemí západního Balkánu takového stavu, kdy by byly střety mezi státy nebo mezi jednotlivými etniky nemyslitelné. Zároveň pomáhá zemím k přijetí a zavedení evropských a mezinárodních norem. Nástroje SAP byly formulovány na summitu v Záhřebu v listopadu 2000, kde byla zemím západního Balkánu přislíbena perspektiva členství v EU.⁵⁵ Na summitu Evropské rady v Soluni v červnu 2003 bylo rozšíření EU o země západního Balkánu stanoveno jako prioritní oblast budoucího rozšiřování EU a SAP doplněn o nové nástroje reformního procesu a přiblížení k EU.⁵⁶ Hlavním bodem SAP je uzavření Stabilizační a asociační dohody (SAA) s jednotlivými státy západního Balkánu, která zakládá právní vztah mezi jednotlivými státy a EU, což je jeden z klíčových kroků k přiblížení k EU. SAA se týká především závazků k přijetí politických, ekonomických a právních opatření nutných ke vstupu do EU.⁵⁷

Nástroj předvstupní pomoci

Na období 2007-2013 byl zaveden nový unifikovaný nástroj finanční pomoci kandidátským a potenciálně kandidátským státům Nástroj předvstupní pomoci (IPA), který nahradil dosavadní nástroje: podpory budování institucí, hospodářské a sociální soudržnosti a přeshraniční spolupráce PHARE, podpory životního prostředí ISPA, podpory zemědělství a venkova SAPARD, podpory rekonstrukce, rozvoje a stability západního Balkánu CARDS. Celkový objem finančních prostředků IPA za uvedené období je stanoven na 11,5 miliard €. ⁵⁸ IPA se skládá z pomoci v oblastech posílení rozvoje: institucionálních kapacit, přeshraniční spolupráce, regionů, lidských zdrojů a venkova. ⁵⁹

Kandidátský status

Po schválení SAA a jejím vstoupením v platnost může stát ucházející se o členství podat oficiální přihlášku na členství v EU. Evropská komise je následně Evropskou radou požádána o vypracování stanoviska, zda je žadatel schopen splnit kritéria členství v EU. Evropská komise se na žadatele obrací s konkrétními dotazy. Odpovědi na ně následně prezentuje a vypracovává svoje stanovisko. Zároveň Evropská komise provádí tzv.

Bosna a Hercegovina, Makedonie (FYROM), Srbsko a Černá Hora byly označeny za potenciálními kandidátskými zeměmi) v roce 2003 a na zasedání v roce 2005.

⁵⁴ EUROPEAN COUNCIL. *Presidency Conclusions - Santa Maria da Feira - 19 and 20 June 2000*. 2000 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ec/00200-r1.en0.htm.

⁵⁵ *The Declaration of the Zagreb Summit*. 2000 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accession_process/how_does_a_country_join_the_eu/sap/zagreb_summit_en.htm.

⁵⁶ EUROPEAN COUNCIL. *Thessaloniki European Council - 19 and 20 June 2003 - Presidency Conclusions*. 2003 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/76279.pdf

⁵⁷ The Stabilisation and Association Process. EUROPEAN COMMISSION. *Enlargement* [online]. 05. 03. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accession_process/how_does_a_country_join_the_eu/sap/index_en.htm.

⁵⁸ EU celkově v letech 1991-2011 investovala do oblasti západního Balkánu již přes 16 miliard €.

⁵⁹ Instrument for pre-accession assistance (IPA). EUROPEAN COMMISSION. *Enlargement* [online]. 17. 02. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enlargement/how-does-it-work/financial-assistance/instrument-pre-accession_en.htm.

screening toho, jak je země na vstup do EU připravena. Pokud Evropská komise vydá kladné stanovisko a Evropská rada jednomyslně odsouhlasí mandát k přístupovým jednáním, je státu ucházejícímu se o členství udělen oficiální status kandidátské země. Následně dochází k formálnímu zahájení jednání o jednotlivých kapitolách *acquis communautaire* mezi kandidátskou zemí a všemi členskými státy. Již před jejich zahájením ale musí žadatel splňovat nejdůležitější kritéria pro přístup. Kandidátská země vypracuje akční plán a národní plán pro přijetí *acquis communautaire*. Evropská komise pak vypracovává pravidelné zprávy a strategické dokumenty o plnění závazků a o pokroku kandidátské země. Jednotlivé kapitoly jsou definitivně uzavřeny až v momentě, kdy s tím, že bylo dosaženo dostatečného pokroku, souhlasí všechny členské státy EU.

Vstup do Evropské unie

Po zdárném uzavření jednání ve všech kapitolách *acquis communautaire* je vypracován návrh smlouvy o přistoupení. Smlouva je předložena ke schválení Evropské radě, Evropské komisi a Evropskému parlamentu, k podpisu zástupcům kandidátského a k podpisu zástupcům všech členských států. Po podepsání přístupové smlouvy země získává status přistupujícího státu. Následně je smlouva o přistoupení předložena kandidátskému státu a stávajícím členským státům k ratifikaci v souladu s jejich ústavními předpisy. Po ratifikaci všemi stranami se přistupující stát stává členským státem k datu uvedenému ve smlouvě.⁶⁰

Tabulka 3

Stručný popis procesu rozšiřování EU	
1.	SAA - zahájení jednání
2.	SAA – podpis
3.	SAA – platnost
4.	Přihláška - podání
5.	Stanovisko - ER žádá EK
6.	Dotazník - EK podává žadateli
7.	Dotazník - žadatel odpovídá
8.	Stanovisko - EK připravuje
9.	Kandidátský status - doporučení EK
10.	Kandidátský status - udělení ER
11.	Jednání - EK doporučuje zahájení
12.	Jednání - ER stanovuje zahájení
13.	Jednání - zahájení
14.	Jednání - ukončení
15.	Přístupová smlouva - podpis
16.	Přístupová smlouva - ratifikace
17.	Vstup

Zdroj: http://ec.europa.eu/enlargement/-the-policy/process-of-enlargement/index_cs.htm.

Zpracování: autor.

⁶⁰ Proces rozšiřování. EVROPSKÁ KOMISE. *Rozšíření* [online]. 30. 01. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enlargement/the-policy/process-of-enlargement/index_cs.htm.

PŘÍLOHA Č. 3 – AKTUÁLNÍ STAV ROZŠIŘOVÁNÍ EVROPSKÉ UNIE

K dubnu 2012 je do procesu rozšiřování EU zapojeno osm zemí. Jediným přístupujícím státem je Republika Chorvatsko (předpokládaný vstup k 1. červenci 2013). Oficiální status kandidátské země doposud obdržela Turecká republika (12. prosince 1999), Republika Makedonie⁶¹ (17. prosince 2005), Republika Island (17. června 2010), Černá Hora (17. prosince 2010) a Republika Srbsko (1. dubna 2012). Potenciálním kandidátem na členství, který již podal přihlášku, ale neobdržel oficiální status kandidáta, je Republika Albánie (28. dubna 2009). Potenciálními kandidáty na členství, kteří ještě nepodali přihlášku, jsou Bosna a Hercegovina a Republika Kosovo.⁶²

Tabulka 4

Aktuální stav rozšiřování Evropské unie									
	HR	TR	IS	MK	MNE	SRB	AL	BIH	RKS
SAA - zahájení jednání	2000	59, 70	1990	2000	2005	2005	2003	2005	X
SAA - podpis	2001	63, 95	1991	2001	2007	2008	2006	2008	X
SAA - platnost	2005	64, 95	1994	2004	2010	*2012	2009	X	X
Přihláška - podání	2003	1987	2009	2004	2008	2009	2009	*2012	X
Stanovisko - ER žádá EK	2003	1987	2009	2004	2009	2010	2009	X	X
Dotazník - EK podává žadateli	2003	X	2009	2004	2009	2010	2009	X	X
Dotazník - žadatel odpovídá	2003	X	2009	2005	2010	2011	2010	X	X
Stanovisko - EK připravuje	2004	89, 04	2010	2005	2010	2011	X	X	X
Kandidátský status - doporučení EK	2004	1999	2010	2005	2010	2011	X	X	X
Kandidátský status - udělení ER	2004	1999	2010	2005	2010	2012	X	X	X
Jednání - EK doporučuje zahájení	2004	2004	2010	2009	2011	X	X	X	X
Jednání - ER stanovuje zahájení	2004	2004	2010	X	*2012	X	X	X	X
Jednání - zahájení	2005	2005	2010	X	*2012	X	X	X	X
Jednání - ukončení	2011	X	X	X	X	X	X	X	X
Přístupová smlouva - podpis	2011	X	X	X	X	X	X	X	X
Přístupová smlouva - ratifikace	*2012	X	X	X	X	X	X	X	X
Vstup	*2013	X	X	X	X	X	X	X	X

Zdroj: EUROPEAN COMMISSION. *Enlargement* [online]. 05. 03. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/enlargement/countries/index_en.htm;

Zpracování: autor.⁶³

⁶¹ Republika Makedonie používá v mezinárodních vztazích název Bývalá jugoslávská republika Makedonie.

⁶² EUROPEAN COMMISSION. *Enlargement* [online]. 05. 03. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/enlargement/countries/index_en.htm

⁶³ * v tabulce označuje předpokládané splnění.

Tabulka 5

Kompatibilita Republiky Srbsko s <i>acquis communautaire</i> před zahájením jednání	
Název Kapitoly	Posouzení EK
1. Volný pohyb zboží	Třeba vyvinout další úsilí
2. Volný pohyb pracovníků	Třeba vyvinout další úsilí
3. Právo usazování a volný pohyb služeb	Třeba vyvinout další úsilí
4. Volný pohyb kapitálu	Třeba vyvinout další úsilí
5. Zadávání veřejných zakázek	Třeba vyvinout další úsilí
6. Právo obchodních společností	Neočekávány větší překážky
7. Právo duševního vlastnictví	Třeba vyvinout další úsilí
8. Politika hospodářské soutěže	Třeba vyvinout další úsilí
9. Finanční služby	Třeba vyvinout další úsilí
10. Informační společnost a média	Třeba vyvinout další úsilí
11. Zemědělství	Třeba vyvinout značné úsilí
12. Bezpečnost potravin, veterinární a fytosanitární politika	Třeba vyvinout další úsilí
13. Rybolov	Neočekávány větší překážky
14. Dopravní politika	Třeba vyvinout další úsilí
15. Energetika	Třeba vyvinout další úsilí
16. Daně	Neočekávány větší překážky
17. Hospodářská a měnová politika	Neočekávány větší překážky
18. Statistika	Neočekávány větší překážky
19. Sociální politika a zaměstnanost	Třeba vyvinout další úsilí
20. Podniky a průmyslová politika	Neočekávány větší překážky
21. Transevropské sítě	Třeba vyvinout další úsilí
22. Regionální politika a koordinace strukturálních nástrojů	Třeba vyvinout další úsilí
23. Soudnictví a základní práva	Třeba vyvinout značné úsilí
24. Spravedlnost, svoboda a bezpečnost	Třeba vyvinout značné úsilí
25. Věda a výzkum	Neočekávány větší překážky
26. Vzděláváním a kultura	Neočekávány větší překážky
27. Životní prostředí	Situace zcela neslučitelná
28. Ochrana spotřebitele a zdraví	Třeba vyvinout další úsilí
29. Celní unie	Neočekávány větší překážky
30. Vnější vztahy	Neočekávány větší překážky
31. Zahraniční, bezpečnostní a obranná politika	Neočekávány větší překážky
32. Finanční kontrola	Třeba vyvinout značné úsilí
33. Finanční a rozpočtová ustanovení	Neočekávány větší překážky
34. Orgány a instituce EU	Není předmětem <i>acquis</i>
35. Různé	Není předmětem <i>acquis</i>

Zdroj: EUROPEAN COMMISSION. *Commission Opinion on Serbia's application for membership of the European Union*. 2011 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2011/package/sr_rapport_2011_en.pdf.
Zpracování: autor.

SEZNAM ZKRATEK

AL.....	Republika Albánie
BIH.....	Bosna a Hercegovina
DS.....	Demokratická strana
DSS.....	Demokratická strana Srbska
EK.....	Evropská komis
EPD.....	Stálý posílený dialog
ER.....	Evropská rada
EU.....	Evropská unie
EULEX.....	Mise EU k prosazování práva v Kosovu
HR.....	Republika Chorvatsko
ICTY.....	Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii
IPA.....	Nástroj předvstupní pomoci
IS.....	Republika Island
KFOR.....	Kosovské síly
LDP.....	Liberální demokratická strana
MK.....	Republika Makedonie
MNE.....	Černá Hora
NATO.....	Organizace Severoatlantické smlouvy
OSN.....	Organizace spojených národů
RKS.....	Republika Kosovo
SAA.....	Stabilizační a asociační dohoda
SAP.....	Stabilizační a asociační proces
SCG.....	Státní společenství Srbska a Černé Hory
SFRJ.....	Socialistická federativní republika Jugoslávie
SNS.....	Srbská progresivní strana
SPO.....	Srbské hnutí obnovy
SPS.....	Socialistická strana Srbska
SRB.....	Republika Srbsko
SRJ.....	Svazová republika Jugoslávie
SRS.....	Srbská radikální strana
TR.....	Turecká republika
UÇK.....	Kosovská osvobozenecká armáda
UNMIK.....	Prozatímní správní mise OSN v Kosovu
URS.....	Spojené regiony Srbska

DALŠÍ TIŠTĚNÉ ZDROJE

- CABADA, Ladislav a kol. *Nové demokracie střední a východní Evropy: komparace politických systémů*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2008. 434 s. ISBN 978-80-245-1388-1.
- DIENSTBIER, Jiří a kol. *Stabilita Balkánu a Evropská unie: příspěvek České republiky*. Vyd. 1. Praha: Rada pro mezinárodní vztahy, 2006. 184 s. ISBN 80-239-8060-2.
- EUROPEAN UNION. *Understanding Enlargement: The European Union's enlargement policy*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011, 20 s. ISBN 978-92-79-20163-9.
- FIALA, Petr a PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. 2., doplněné a aktualizované vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2.
- PELIKÁN, Jan et al. *Dějiny Srbska*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005. 670 s. Dějiny států. ISBN 80-7106-671-0.
- PLECHANOVÁ, Běla a kol. *Evropská unie na počátku 21. století: reformní procesy a institucionální změna*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2006. 215 s. ISBN 80-246-1154-6.
- STÝSKALÍKOVÁ, Věra, ed., SMEKAL, Hubert, ed. a PRTINA, Srdjan, ed. *Zahraniční a bezpečnostní politika vybraných zemí Balkánu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Mezinárodní politologický ústav, 2004. 219 s. Studie; sv. č. 31. ISBN 80-210-3572-2.
- ŠESTÁK, Miroslav et al. *Dějiny jihoslovanských zemí*. 2. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. 758 s. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-375-9.